

Моє рідне село

ВЕРБКА
МУРОВАНА

Ярмолинецька централізована бібліотечна система
Бібліотека – філіал с. Вербка Мурована

Моє рідне село

**Інформаційно-довідкове видання
(від А до Я)**

Вербка Мурована, 2015 р.

ББК 92 (4 УКР-ХМЕ)

М

Моє рідне село : інформаційно-довідкове видання/
Ярмолинецька ЦБС, Б-ф с. Вербка Мурована; упоряд. Щербій
М.В. – Вербка Мурована, 2015 . – 13 с.: фото.

*В інформаційно-довідковому виданні «Моє рідне село» подано
МАТЕРІАЛИ про село Вербку Муровану, його історію, місцевість
та краєвиди.*

Видання розраховане на масових користувачів.

Упорядник: Щербій М.В.
Комп'ютерний набір: Слободян О.Л.,
методист Ярмолинецької ЦРБ

Відповідальна за випуск: Гриб М. А.,
директор Ярмолинецької ЦБС

© БФ с. Вербка Мурована, 2015

Село Вербка Мурована розташоване за 20 км від Ярмолинець та 45 км від Хмельницького. Населення на 01.01.2015 року складає 405 жителів. З них постійно проживають 368 чоловік. Сільраді підпорядковане село Лебедівка. Вигляд нинішнього села в основному склався в ХІХ столітті. В центрі розташувалася поміщицька садиба із всіма службами. Селянські садиби тулилися на горбах, що мали свої назви «Вивіз», «Лиса гора», «Долина», «Красна», «Садиби». Через село протікає безіменний струмок, що впадає за 1,5 км в річку Ущицю.

Назва села пов'язана з природними ресурсами, які є на його території. Село багате на камінь-пісковик, пісок, фосфорити, глину. Тому люди використовували для будівництва житла ці матеріали (мурували). Перша частина назви села пов'язана із великою кількістю верб, що ростуть вздовж річки, понад ставами, біля криниць.

З подимного реєстру, який було зібрано в Подільському воєводстві в 1493 році, дізнаємося, що серед 216 населених пунктів в яких нараховувалось 2354 димів є згадка про Вербку Муровану, у якій на цей час було 17 димів (тоді коли у Плоскирові лише 7 димів). Хоч Історія міст і сіл (Хмельницька область) повідомляє, що перша літописна згадка про село припадає на 1845 рік.

З 1432 року Подільським краєм оволоділа польська шляхта. Землі нашого села і навколишніх сіл відійшли у володіння сім'ї Ягельських. Селяни відробляли панщину два-три дні на тиждень. Через Поділля пролягли два шляхи набігачів: Волинь, Чорний і Кучманський. Татарські бамбули, проходячи через Поділля, залишали після себе згарища сіл і містечок. В 1575 році під час одного з набігів село було зруйновано (урочище «Безодня»). Уцілілі його жителі переселилися на місце нинішнього села і почали розселюватися вздовж річки Ушиці і навколишніх горбів. В 1793 році в час поділу Польщі, село разом з навколишніми землями і лісами було дароване полковнику царської армії Демідову.

У 1889 році почалися розробки фосфоритів купцями Дацігером та Марком Бубером (Німеччина). Для транспортування фосфоритів була побудована залізна дорога (вузькоколійка), що з'єднувала село з Ярмолинцями.

У селі в 1921 році створено комнезам. Його головою був Кузик Ілля. Перший колгосп «Комунар» створено в 1928 році. Під час голодомору 1932-1933 років в селі від голоду загинуло 80 чоловік.

Звістка про початок війни долетіла до села 23 червня 1941 року. В перші дні було мобілізовано всіх чоловіків віком від 24 до 40 років. Всього 68 чоловік. Майже всі вони повернулися до домівок тому, що німці перерізали основні магістралі в районі Тернополя, Кам'янця- Подільського. Село було окуповане німцями 19 липня 1941 року. Було створено гебіткомісаріат куди входили села: Лисівка, Борбухи, В.Мурована, Круті Броди, Баранівка. Населення було обкладено грошовим і натуральним податком. Під час окупації з села було вивезено в фашистську неволю 15 юнаків і дівчат. Проти окупантів в Михампільському партизанському загоні

воював льотчик Червоної Армії Лужняк І.Т., членом підпільної групи на станції Гречани був Лужняк Я.Л.

Село було звільнено 27 березня 1944 року бійцями 1075 стрілецького полку 316 стрілецької дивізії 18 армії. Під час звільнення села загинуло 2 бійці. Протягом березня-жовтня 1944 року до лав Червоної Армії призвано 254 чоловіки.

За роки II світової війни на полях боїв загинуло 138 наших односельчан. 42 наших односельчан повернулися з війни орденоносцями. Учасники битви за Берлін були: В.Ф.Молотюкі С.Я.Костик. Останній визволяв Прагу.

В 50-60 роках односельчани зуміли відбудувати зруйноване війною господарство. В селі існувало три артїлі. В 1950 році було проведено укрупнення цих колгоспів в один, який було названо «Шлях Ілліча». Головою правління колгоспу став Хімічев П. В колгоспі нараховувалося 1260 гектарів орної землі та 60 гектарів пасовищ. Значне будівництво розпочалося, коли головою колгоспу було обрано В.І.Коханського. За роки його керівництва було збудовано три корівники, вівчарник, конюшню, свинарник, баню, дитячі ясла, клуб. З 1991 року колгосп переіменовано на СТОВ «Дружба». Односельчани, нагороджені орденами і медалями:

1. Мацібора П.Г. – доярка, орден Леніна, орден Трудового Червоного Прапора.
2. Мармолюк П.П. – шофер, орден «Знак пошани».
3. Мазур Т.Й. – механізатор, орден «Знак пошани».
4. Корольчук О.П. – механізатор, орден «Знак пошани».
5. Луценко З.Ф. – доярка, медаль за трудову відзнаку
6. Глуговська О.К. – буряківниця, медаль за трудову відзнаку.
7. Корольчук П.М. – директор школи, медаль «Відмінник освіти».
8. Кондратюк І.П.-тракторист, медаль за трудову відзнаку.

В 2003 році колгосп «Дружба» розпався. Пройшло розпаювання земель та майна колгоспу. П'ять років землі пустували.

У 2010 році стара лінія електропередач повністю замінена на нову, сучасну кабельну лінію. Село газифіковане з 6 жовтня 2010 року. В 2011 році вулицю Шевченка протяжністю 1,6 км заасфальтовано, всі вулиці села мають тверде покриття, зроблена дорога з твердим покриттям між Вербкою Мурованою та Вербкою. 2014 рік – рік революцій, зміни влади, війни. Інфляція та скачок цін погіршали матеріальний рівень життя простих людей.

Вербка Мурована здавна славиться вирощуванням та відгодівлею свиней.

А

Агрофірма «Грінлайн-Агрогруп»

В 2008 році знайшовся інвестор зі Швеції Стефан Столт, який взяв в оренду землі пайовиків, створивши агрофірму «Грінлайн-Агрогруп». Керуючим був призначений Кикало М.М. В агрофірмі почали вирощувати: озиму пшеницю, ячмінь, ріпак, соняшник, кукурудзу. В найближчих планах агрофірми будівництво свинарника ангарного типу. За користування земельними паями агрофірма щороку виділяє пайовикам орендну плату зерном, підтримує соціальну сферу.

Б

Безодня – це мальовнича долина, котру омиває річка Лебедівка. Тут було велике поселення під назвою «Райгород» чи «Шаргород». Воно було зруйноване монголо-татарами. Тамтешні жителі, які спочатку оборонялись, врешті заховались з дітьми у церкві від нападників. Сподіваючись на велику здобич, вороги почали ламати стіни святині. І тоді провалилася земля – поглинула лютих нападників і жителів. А на тому місці забило джерело, і назвали люди цю місцину – «Безодня».

Бібліотека в селі Вербка Мурована заснована 1 квітня 1952 року. Вона розміщувалася в селянському будинку де знаходилась сільська рада. Бібліотечний фонд нараховував 450 книг. Першим бібліотекарем був Лужняк Федір Петрович, з місячним окладом 410 крб.

На той час це була пристойна заробітна плата. Для прикладу: голова с/ради отримував 360 крб. В 1965 році було побудоване нове приміщення для с/ради і бібліотеки. Після цього в 1996 році було побудоване приміщення адміністративного будинку, де розмістилися і бібліотека.

Будинок культури В 50-60 роках односельчани зуміли відбудувати зруйноване війною господарство, в тому числі збудували і сільський клуб. В 2010 році проведено капітальний ремонт будинку культури.

Гіліс Михайло Борисович, 1907 року народження, доктор сільськогосподарських наук, професор Львівського сільськогосподарського вузу. Розробив раціональні способи внесення добрив. Вивів високоврожайний сорт помідорів «Львівський».

Мацібора П.Г. – доярка, орден Леніна, орден Трудового Червоного Прапора.

П

Пам'ятний знак на честь воїнів односельчан. В 1965 році в селі було зведено пам'ятник загиблим воїнам-односельчанам.

С

Сільська рада

В 1996 році було побудоване нове приміщення адміністративного будинку, де розмістилися сільська рада, бібліотека, , відділення зв'язку.

Т

Турецький горб – крайня околиця села. З трьох боків омивається місцевою річкою Вовчок, котра впадає в річку Ушицю. А назва «турецький горб» пов'язана з укріпленим пунктом турків, що був збудований 1671-1672 роках для захисту дільниці дороги до

містечка Зіньків. Ще до недавнього часу тут були погребі загальною площею 200 квадратних метрів, призначені в свій час для зберігання продовольства та боєприпасів. Збереглась також викладена з каменю 40 метрової глибини криниця. З Турецьким

горбом пов'язані перекази про підземні ходи аж до Зінькова, а також легенди про «золото-срібну браму», яку пильно сторожували турки-яничари, залишені комендантом укріплення.

Ш

Школа Першу церковно-приходську школу в селі Вербка Мурована Летичівського повіту Подільської губернії було відкрито у 1887 році при священику О.Кеклевичу. Через певний час силами місцевої громади в 1898 році побудоване власне приміщення. Потім це приміщення було зруйноване. За радянської влади середня школа була побудована в 1936 році. З 1 вересня 2012 року була припинена діяльність Вербецько-Мурованої ЗОШ, через малу чисельність дітей (16 учнів). Був наданий новий учнівський автобус для перевезення дітей до школи в село Шарівка.

Я

Ядуха Василь Степанович, 1964 року народження, депутат Верховної Ради України 2006-2010 років, Голова Хмельницької обласної адміністрації 2010-2013 років.

Ядуха Йосип Іванович, 1943 року народження, журналіст, бувший редактор газети «Подільські вісті», великий майстер газетної справи.

Використані джерела

1. Історія бібліотеки села Вербка Мурована. - 2011- .-14с. : фото.
2. Літопис села Вербка Мурована. – 2011 .- 18с. : фото.
3. Слободянюк П.Я. Місцеве самоврядування Хмельниччини: нариси історії місцевих громад Ярмолинецького району/ П.Я.Слободянюк, Ю.А.Хоптяр; Хмельницька облрада; Хмельницька облдержадміністрація – Хмельницький: Поділля, 2004. – 507с. : фото.

Предметний покажчик

<i>Вступ</i>	5
<i>А</i>	
<i>Агрофірма «Грінлайн-Агрогруп»</i>	9
<i>Б</i>	
<i>Безодня</i>	9
<i>Бібліотека</i>	10
<i>Будинок культури</i>	10
<i>Г</i>	
<i>Гіліс М.Б.</i>	10
<i>М</i>	
<i>Мацібора П.Г.</i>	10
<i>П</i>	
<i>Пам'ятний знак на честь воїнів односельчан</i>	11
<i>С</i>	
<i>Сільська рада</i>	11
<i>Т</i>	
<i>Турецький горб</i>	11
<i>Ш</i>	
<i>Школа</i>	12
<i>Я</i>	
<i>Ядуха В.С.</i>	12
<i>Ядуха Й.І.</i>	12

Моє рідне село

Відповідальна за випуск:

Гриб М.А.

Редагування:

Слободян О.Л.

Комп'юльне опрацювання:

Слободян О.Л.

Підписано до друку 2015р. Формат 21x14,7

Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman

Друк різнографією. Наклад 20 примірників.

Віддруковано з готового оригінал – макета Ярмолинецька ЦРБ

Смт. Ярмолинці, площа 600-річчя Ярмолинець, 1а